

**KJOTO PROTOKOL OKVIRNE
KONVENCIJE UN O PROMJENI KLIME**

**KYOTO PROTOCOL TO THE
UNITED NATIONS FRAMEWORK
CONVENTION ON CLIMATE CHANGE**

Strane u ovom Protokolu,

The Parties to this Protocol,

Kao Strane u Okvirnoj Konvenciji Ujedinjenih nacija o promjeni klime, u daljem tekstu "Konvenciji",

Being Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change, hereinafter referred to as "the Convention",

Radi ostvarivanja krajnjeg cilja Konvencije u skladu sa njenim članom 2,

In pursuit of the ultimate objective of the Convention as stated in its Article 2,

Pozivajući se na odredbe Konvencije,

Recalling the provisions of the Convention,

Rukovodeći se članom 3. Konvencije,

Being guided by Article 3 of the Convention,

Ispunjavajući Berlinski mandat usvojen odlukom 1/CP.1 na prvom zasjedanju Konferencije Strana Konvencije,

Pursuant to the Berlin Mandate adopted by decision 1/CP.1 of the Conference of the Parties to the Convention at its first session,

Saglasile su se o sljedećem:

Have agreed as follows:

Član 1.

Article 1

Za svrhe ovog Protokola važe definicije sadržane u članu 1. Konvencije.

For the purposes of this Protocol, the definitions contained in Article 1 of the Convention shall apply.

Osim toga:

In addition:

1. "Konferencija Strana" označava Konferenciju Strana u Konvenciji.
2. "Konvencija" označava Okvirnu konvenciju Ujedinjenih nacija o promjeni klime, usvojenu u Njujorku 9. maja 1992. godine.
3. "Međuvladin Panel za promjenu klime" označava međuvladin panel za promjenu klime zajednički ustanovljen 1988. godine od strane Svjetske meteorološke organizacije i Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu.
4. "Montrealški protokol" označava Montrealški protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, usvojen u Montrealu 16. septembra 1987. godine, i poslije toga izmijenjen i dopunjen.

1. "Conference of the Parties" means the Conference of the Parties to the Convention.
2. "Convention" means the United Nations Framework Convention on Climate Change, adopted in New York on 9 May 1992.
3. "Intergovernmental Panel on Climate Change" means the Intergovernmental Panel on Climate Change established in 1988 jointly by the World Meteorological Organization and the United Nations Environment Programme.
4. "Montreal Protocol" means the Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer, adopted in Montreal on 16 September 1987 and as subsequently adjusted and amended.

5. "Strane koje su prisutne i glasuju" označava Strane koje su prisutne i daju glas za ili protiv. 6. "Strana" označava, ukoliko se iz konteksta ne vidi drugačije, Stranu u ovom Protokolu. 7. "Strana uključena u Aneks I" označava Stranu koja je uključena u Aneks I Konvencije, koji može biti izmijenjen i dopunjen, ili Stranu koja je dostavila obavještenje shodno članu 4. paragraf 2(g) Konvencije.	5. "Parties present and voting" means Parties present and casting an affirmative or negative vote. 6. "Party" means, unless the context otherwise indicates, a Party to this Protocol. 7. "Party included in Annex I" means a Party included in Annex I to the Convention, as may be amended, or a Party which has made a notification under Article 4, paragraph 2(g), of the Convention.

Član 2.

Article 2

1. Svaka od Strana uključenih u Aneks I, u ostvarivanju svojih obaveza iz člana 3. o kvantificiranom ograničenju i smanjenju emisija, da bi podstakla održivi razvoj, će: a) Sprovesti i/ili dalje razraditi politike i mjere u skladu sa svojim nacionalnim okolnostima, kao što su: i) Povećanje energetske efikasnosti u relevantnim sektorima nacionalne privrede; ii) Zaštita i povećanje apsorbera i rezervoara plinova sa efektom staklene bašte koji ne podliježu kontroliranju po Montrealskom protokolu, uzimajući u obzir svoje obaveze u okviru relevantnih međunarodnih sporazuma o životnoj sredini; unaprjeđenje postupaka održivog upravljanja šumama, pošumljavanja i krčenja šuma; iii) Unaprjeđenje održivih oblika poljoprivrede u svjetlu razmatranja promjena klime; iv) Unaprjeđenje, istraživanje, razvoj i povećano korištenje novih i obnovljivih oblika energije, tehnologija za izdvajanje ugljen-dioksida i unaprijeđenih i inovativnih ekološki čistih tehnologija;	1. Each Party included in Annex I, in achieving its quantified emission limitation and reduction commitments under Article 3, in order to promote sustainable development, shall: a) Implement and/or further elaborate policies and measures in accordance with its national circumstances, such as: i) Enhancement of energy efficiency in relevant sectors of the national economy; ii) Protection and enhancement of sinks and reservoirs of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, taking into account its commitments under relevant international environmental agreements; promotion of sustainable forest management practices, afforestation and reforestation; iii) Promotion of sustainable forms of agriculture in light of climate change considerations; iv) Research on, and promotion, development and increased use of, new and renewable forms of energy, of carbon dioxide sequestration technologies and of advanced and innovative

v) Postepeno smanjivanje ili eliminiranje tržišnih disproporcija, fiskalni podsticaji, takse i carinske olakšice i finansijska podrška u svim sektorima koji su, sa aspekta ostvarivanja ciljeva Konvencije, odgovorni za emisije plinova sa efektom staklene bašte i primjena tržišnih instrumenata; vi) Podsticanje odgovarajućih reformi u relevantnim sektorima usmjerenim na unaprjeđenje politike i mjera koje ograničavaju ili smanjuju emisije plinova sa efektom staklene bašte koji ne podliježu kontroliranju po Montrealskom protokolu ; vii) Mjere za ograničavanje i/ili smanjivanje emisije plinova sa efektom staklene bašte koji ne podliježu kontroliranju po Montrealskom protokolu u saobraćajnom sektoru; viii) Ograničavanje i/ili smanjivanje metana putem reciklaže i korištenja pri upravljanju otpadom, kao i u proizvodnji, saobraćaju i distribuciji energije; b) Sarađivati sa drugim takvim Stranama, u cilju povećanja pojedinačne i zajedničke efikasnosti njihovih politika i mjera usvojenih u okviru ovog člana, u skladu sa članom 4. paragraf 2(e)(i) Konvencije. U tom smislu ove Strane preduzet će korake na razmjeni iskustava i informacija o politikama i mjerama, uključujući i razvojne načine poboljšanja njihove uporedivosti, transparentnosti i efikasnosti. Konferencija Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, na svom prvom zasjedanju ili čim to bude izvodljivo, razmotrit će modalitete za olakšavanje ovakve saradnje uzimajući u obzir sve relevantne informacije. 2. Strane uključene u Aneks I sprovođit će ograničenje ili smanjenje emisija plinova sa efektom staklene bašte koji ne	environmentally sound technologies; v) Progressive reduction or phasing out of market imperfections, fiscal incentives, tax and duty exemptions and subsidies in all greenhouse gas emitting sectors that run counter to the objective of the Convention and application of market instruments; vi) Encouragement of appropriate reforms in relevant sectors aimed at promoting policies and measures which limit or reduce emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol; vii) Measures to limit and/or reduce emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol in the transport sector; viii) Limitation and/or reduction of methane emissions through recovery and use in waste management, as well as in the production, transport and distribution of energy; b) Cooperate with other such Parties to enhance the individual and combined effectiveness of their policies and measures adopted under this Article, pursuant to Article 4, paragraph 2(e)(i), of the Convention. To this end, these Parties shall take steps to share their experience and exchange information on such policies and measures, including developing ways of improving their comparability, transparency and effectiveness. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session or as soon as practicable thereafter, consider ways to facilitate such cooperation, taking into account all relevant information.

podliježu kontroliranju po Montrealskom protokolu, iz vazduhoplovnih i pomorskih skladišta za gorivo, koja rade u okviru Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo i Međunarodne pomorske organizacije, respektivno;

3. Strane uključene u Aneks I nastojat će da sprovedu politike i mjere iz ovog člana na takav način da se minimiziraju nepovoljni efekti, uključujući i nepovoljne efekte promjene klime, efekte na međunarodnu trgovinu, i društvene, ekonomske i posljedice po životnu sredinu drugih Strana, naročito strana - zemalja u razvoju, a posebno onih koje su identificirane u članu 4. paragraf 8. i 9. Konvencije uzimajući u obzir član 3. Konvencije. Konferencija Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, može da preduzme dalje akcije, ako je potrebno, radi unaprjeđivanja sprovođenja odredbi ovog paragrafa.
4. Konferencija Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola će, ukoliko odluči da bi bilo korisno da se koordinira bilo koja od politika i mjera iz naprijed navedenog paragrafa 1(a), uzimajući u obzir različite nacionalne okolnosti i nacionalne efekte, razmotriti načine i sredstva za razradu koordinacije ovih politika i mjera.

Član 3.

1. Strane uključene u Aneks I, pojedinačno ili zajednički, obezbjeđuju da njihove kumulativne antropogene emisije plinova sa efektom staklene bašte, navedene u Aneksu A, izražene preko ugljen-dioksida kao ekvivalenta, neće prevazići njihove propisane količine, proračunate na osnovu njihovih obaveza za kvantificirana ograničenja i smanjenja emisija propisanih u Aneksu B i u skladu sa odredbama ovog člana, imajući u vidu smanjenje njihovih ukupnih emisija tih plinova za 5% u odnosu na nivo iz 1990. godine u obavezujućem periodu 2008-2012. godina.
2. Svaka Strana uključena u Aneks I, do 2005. godine učinit će primjetan

2. The Parties included in Annex I shall pursue limitation or reduction of emissions of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol from aviation and marine bunker fuels, working through the International Civil Aviation Organization and the International Maritime Organization, respectively.

3. The Parties included in Annex I shall strive to implement policies and measures under this Article in such a way as to minimize adverse effects, including the adverse effects of climate change, effects on international trade, and social, environmental and economic impacts on other Parties, especially developing country Parties and in particular those identified in Article 4, paragraphs 8 and 9, of the Convention, taking into account Article 3 of the Convention. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol may take further action, as appropriate, to promote the implementation of the provisions of this paragraph.

4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, if it decides that it would be beneficial to coordinate any of the policies and measures in paragraph 1(a) above, taking into account different national circumstances and potential effects, shall consider ways and means to elaborate the coordination of such policies and measures.

Article 3

1. The Parties included in Annex I shall, individually or jointly, ensure that their aggregate anthropogenic carbon dioxide equivalent emissions of the greenhouse gases listed in Annex A do not exceed their assigned amounts, calculated pursuant to their quantified emission limitation and reduction commitments inscribed in Annex B and in accordance with the provisions of this Article, with a view to reducing their overall emissions of such gases by at least 5 per cent below 1990 levels in the commitment period 2008 to 2012.

- napredak u izvršavanju svojih obaveza iz ovog Protokola.
3. Neto promjene u emisiji plinova sa efektom staklene bašte iz izvora i odstranjenih količina putem apsorbera, koje su posljedica antropogenih promjena u korištenju zemljišta i aktivnostima u šumarstvu, koje se odnose na pošumljavanje, obnavljanje šuma i krčenje šuma, u periodu od 1990. godine, neto promjene koje su izmjerene i potvrđene u zalihama u svakom obavezujućem periodu, bit će korištene kao mjera ispunjavanja obaveza iz ovog člana za svaku Stranu uključenu u Aneks I. Emisije plinova sa efektom staklene bašte iz izvora i odstranjene količine putem apsorbera, koje su vezane za ove aktivnosti, podliježu izvještavanju na transparentan način uz mogućnost provjere i revidirat će se u skladu sa članovima 7. i 8.
 4. Prije Prvog zasjedanja Konferencije Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, svaka Strana uključena u Aneks I obezbjedit će Pomoćnom savjetodavnom tijelu za nauku i tehnologiju podatke potrebne za razmatranje i utvrđivanje njihovih nivoa uskladištenog ugljenika u 1990. godini kao i procjenu promjena nastalih u količini uskladištenog ugljenika u narednim godinama. Konferencija Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, na svom prvom zasjedanju ili čim to bude izvodljivo, odlučit će o modalitetima, pravilima i smjernicama o tome kako i koje dodatne ljudske aktivnosti u vezi sa promjenama u emisiji plinova sa efektom staklene bašte i odstranjivanjem u apsorberima u poljoprivrednom zemljištu i promjenama u korištenju zemljišta i kategoriji šuma treba dodati, ili izdvojiti iz propisane sume za Strane uključene u Aneks I, uzimajući u obzir nepoznanice, transparentnost u izvještavanju, mogućnost provjere, rad na metodologijama Međuvladinog panela za promjenu klime, savjete koje obezbjeđuje Pomoćno savjetodavno tijelo za nauku i tehnologiju, u skladu sa članom 5, i odlukama Konferencije Strana. Ovakva odluka primjenjivat će se u drugom i obavezujućim periodima koji
2. Each Party included in Annex I shall, by 2005, have made demonstrable progress in achieving its commitments under this Protocol.
 3. The net changes in greenhouse gas emissions by sources and removals by sinks resulting from direct human-induced land-use change and forestry activities, limited to afforestation, reforestation and deforestation since 1990, measured as verifiable changes in carbon stocks in each commitment period, shall be used to meet the commitments under this Article of each Party included in Annex I. The greenhouse gas emissions by sources and removals by sinks associated with those activities shall be reported in a transparent and verifiable manner and reviewed in accordance with Articles 7 and 8.
 4. Prior to the first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, each Party included in Annex I shall provide, for consideration by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, data to establish its level of carbon stocks in 1990 and to enable an estimate to be made of its changes in carbon stocks in subsequent years. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session or as soon as practicable thereafter, decide upon modalities, rules and guidelines as to how, and which, additional human-induced activities related to changes in greenhouse gas emissions by sources and removals by sinks in the agricultural soils and the land-use change and forestry categories shall be added to, or subtracted from, the assigned amounts for Parties included in Annex I, taking into account uncertainties, transparency in reporting, verifiability, the methodological work of the Intergovernmental Panel on Climate Change, the advice provided by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice in accordance with Article 5 and the decisions of the Conference of the Parties. Such a decision shall apply in the second and subsequent commitment periods. A Party

iza njega slijede. Strana može izabrati da primjeni ovakvu odluku na ovakve dodatne antropogene aktivnosti za svoj prvi obavezujući period, pod uslovom da su ovakve aktivnosti nastale poslije 1990. godine.

5. Strane uključene u Aneks I, koje su u procesu prelaska na tržišnu ekonomiju, čija je bazna godina ili period ustanovljen u skladu sa odlukom 9/CP.2 Konferencije Strana donijetom na drugom zasjedanju, koristit će tu baznu godinu ili period za implementiranje njihovih obaveza iz ovog člana. Svaka druga Strana uključena u Aneks I koja je u procesu prelaska na tržišnu ekonomiju, koja još nije dostavila svoje prvo nacionalno izvešće shodno članu 12. Konvencije, može također obavijestiti Konferenciju Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, da namjerava da koristi istorijsku baznu godinu ili period, koja nije 1990. godina, za implementiranje svojih obaveza iz ovog člana. Konferencija Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola odlučit će o prihvatanju takve obavijesti.
6. Uzimajući u obzir član 4. paragraf 6. Konvencije, Konferencija Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, dozvolit će određen stepen fleksibilnosti Stranama uključenim u Aneks I koje su u procesu prelaska na tržišnu ekonomiju, u sprovođenju njihovih obaveza iz ovog Protokola, različitih od onih koje su sadržane u ovom članu.
7. U prvom obavezujućem periodu za kvantificirano ograničenje i smanjenje emisija od 2008-2012 godine, propisana količina za svaku Stranu uključenu u Aneks I, bit će jednaka procentu koji je za nju propisan u Aneksu B, njenih kumulativnih antropogenih emisija plinova sa efektom staklene bašte čiji je spisak dat u Aneksu A, izraženih preko ugljen-dioksida kao ekvivalenta za 1990. godinu, ili baznu godinu ili period utvrđen shodno naprijed navedenom paragrafu 5, pomnoženim sa 5.
8. Svaka Strana uključena u Aneks I, može koristiti 1995. godinu, kao svoju baznu

may choose to apply such a decision on these additional human-induced activities for its first commitment period, provided that these activities have taken place since 1990.

5. The Parties included in Annex I undergoing the process of transition to a market economy whose base year or period was established pursuant to decision 9/CP.2 of the Conference of the Parties at its second session shall use that base year or period for the implementation of their commitments under this Article. Any other Party included in Annex I undergoing the process of transition to a market economy which has not yet submitted its first national communication under Article 12 of the Convention may also notify the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol that it intends to use an historical base year or period other than 1990 for the implementation of its commitments under this Article. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall decide on the acceptance of such notification.
6. Taking into account Article 4, paragraph 6, of the Convention, in the implementation of their commitments under this Protocol other than those under this Article, a certain degree of flexibility shall be allowed by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol to the Parties included in Annex I undergoing the process of transition to a market economy.
7. In the first quantified emission limitation and reduction commitment period, from 2008 to 2012, the assigned amount for each Party included in Annex I shall be equal to the percentage inscribed for it in Annex B of its aggregate anthropogenic carbon dioxide equivalent emissions of the greenhouse gases listed in Annex A in 1990, or the base year or period determined in accordance with paragraph 5 above, multiplied by five.

- godinu za fluorugljovodnik, perfluorugljovodnik i sumporheksafluorid, za potrebe proračuna o kome je riječ u naprijed navedenom paragrafu 7.
9. Obaveze za naredne periode za Strane uključene u Aneks I, bit će ustanovljene u amandmanima na Aneks B ovog Protokola, koji će biti usvojeni u skladu sa odredbama člana 20. paragraf 7. Konferencija Strana, koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, pokrenut će razmatranje takvih obaveza najmanje sedam godina prije završetka prvog obavezujućeg perioda, o kome je riječ u naprijed navedenom paragrafu 1.
 10. Svaka jedinica redukovane emisije ili svaki dio propisane sume, koju neka Strana primi od neke druge Strane u skladu sa odredbama člana 6. ili člana 17, bit će dodata propisanoj sumi za Stranu primaoca.
 11. Svaka jedinica reducirane emisije ili svaki dio propisane sume, koju neka Strana prenese nekoj drugoj Strani u skladu sa odredbama člana 6. ili člana 17, bit će oduzeta od propisane sume za Stranu davaoca.
 12. Svaka certifikovana jedinica smanjenja emisije koju neka Strana zaprimi od druge Strane u skladu sa odredbama člana 12, bit će dodata propisanoj sumi za Stranu primaoca.
 13. Ako su emisije neke Strane uključene u Aneks I, tokom obavezujućeg perioda manje od sume propisane za nju ovim članom, ova razlika će, na zahtjev te Strane, biti dodata na propisanu sumu za tu Stranu, za naredne obavezujuće periode.
 14. Svaka Strana uključena u Aneks I, nastojat će da sprovede obaveze o kojima je riječ u navedenom paragrafu 1, na takav način kojim će se minimizirati nepovoljni društveni, ekološki i ekonomski uticaji na Strane-zemlje u razvoju, naročito one identificirane u članu 4, paragrafi 8, i 9, Konvencije. Uporedo sa relevantnim odlukama
8. Any Party included in Annex I may use 1995 as its base year for hydrofluorocarbons, perfluorocarbons and sulphur hexafluoride, for the purposes of the calculation referred to in paragraph 7 above.
 9. Commitments for subsequent periods for Parties included in Annex I shall be established in amendments to Annex B to this Protocol, which shall be adopted in accordance with the provisions of Article 21, paragraph 7. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall initiate the consideration of such commitments at least seven years before the end of the first commitment period referred to in paragraph 1 above.
 10. Any emission reduction units, or any part of an assigned amount, which a Party acquires from another Party in accordance with the provisions of Article 6 or of Article 17 shall be added to the assigned amount for the acquiring Party.
 11. Any emission reduction units, or any part of an assigned amount, which a Party transfers to another Party in accordance with the provisions of Article 6 or of Article 17 shall be subtracted from the assigned amount for the transferring Party.
 12. Any certified emission reductions which a Party acquires from another Party in accordance with the provisions of Article 12 shall be added to the assigned amount for the acquiring Party.
 13. If the emissions of a Party included in Annex I in a commitment period are less than its assigned amount under this Article, this difference shall, on request of that Party, be added to the assigned amount for that Party for subsequent commitment periods.
 14. Each Party included in Annex I shall strive to implement the commitments mentioned in paragraph 1 above in such a way as to minimize adverse social, environmental and economic impacts on developing country Parties, particularly those identified in Article 4, paragraphs 8 and 9, of the Convention. In line with

Konferencije Strana o implementiranju tih paragrafa, Konferencija Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, na svom prvom zasjedanju razmotriti će koje akcije su neophodne za minimiziranje nepovoljnih efekata promjene klime i/ili posljedica mjera reagiranja na Strane o kojima je riječ u tim paragrafima. Među pitanjima koja treba da budu razmatrana, bit će utvrđivanje finansiranja, osiguranja i transfera tehnologije.

Član 4.

1. Smatrat će se da je svaka od Strana uključenih u Aneks I, koje su se sporazumjele da zajednički ispunjavaju svoje obaveze iz člana 3, ispunila te obaveze, ukoliko njihova ukupna kombinirana kumulativna antropogena emisija plinova sa efektom staklene bašte, čiji je spisak dat u Aneksu A, izražena preko ugljen-dioksida kao ekvivalenta, ne prelazi njihove propisane količine proračunate na osnovu njihovih kvantificiranih obaveza za ograničenje i smanjenje emisija, propisanih u Aneksu B i u skladu sa odredbama člana 3. Respektivni nivoi emisija dodijeljeni svakoj od Strana bit će navedeni u tom sporazumu.
2. Svaka Strana potpisnica ovakvog sporazuma obavijestit će sekretarijat o uvjetima sporazuma na dan polaganja njihovih instrumenata o ratificiranju, prihvatanju, odobravanju i pristupanju ovom Protokolu. Sekretarijat će sa svoje strane obavijestiti Strane i potpisnice Konvencije o uvjetima sporazuma.
3. Svaki takav sporazum ostaje na snazi u periodu trajanja obaveza, naznačenom u članu 3, paragraf 7.
4. Ako Strane koje deluju zajednički, u okviru, i u saradnji sa regionalnom organizacijom ekonomskog integriranja, načine bilo kakvu izmjenu u sastavu organizacije nakon usvajanja ovog Protokola, ona neće utjecati na postojeće obaveze iz Protokola. Svaka izmjena sastava organizacije primjenit će se samo u svrhe onih obaveza pod članom 3, koje

relevant decisions of the Conference of the Parties on the implementation of those paragraphs, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session, consider what actions are necessary to minimize the adverse effects of climate change and/or the impacts of response measures on Parties referred to in those paragraphs. Among the issues to be considered shall be the establishment of funding, insurance and transfer of technology.

Article 4

1. Any Parties included in Annex I that have reached an agreement to fulfil their commitments under Article 3 jointly, shall be deemed to have met those commitments provided that their total combined aggregate anthropogenic carbon dioxide equivalent emissions of the greenhouse gases listed in Annex A do not exceed their assigned amounts calculated pursuant to their quantified emission limitation and reduction commitments inscribed in Annex B and in accordance with the provisions of Article 3. The respective emission level allocated to each of the Parties to the agreement shall be set out in that agreement.
2. The Parties to any such agreement shall notify the secretariat of the terms of the agreement on the date of deposit of their instruments of ratification, acceptance or approval of this Protocol, or accession thereto. The secretariat shall in turn inform the Parties and signatories to the Convention of the terms of the agreement.
3. Any such agreement shall remain in operation for the duration of the commitment period specified in Article 3, paragraph 7.
4. If Parties acting jointly do so in the framework of, and together with, a regional economic integration organization, any alteration in the composition of the organization after adoption of this Protocol shall not affect existing commitments under this Protocol. Any alteration in the composition of the

su uslijedile nakon te revizije.

5. U slučaju da Strane ovakvog sporazuma ne uspiju da ostvare ukupni kombinirani nivo smanjenja emisija, svaka Strana tog sporazuma odgovorna je za sopstveni nivo emisija određen sporazumom.
6. Ako Strane koje deluju zajednički, rade to u okviru ili zajedno sa regionalnom organizacijom ekonomske integracije koja je također Strana ovog Protokola, tada će svaka država, članica takve regionalne organizacije ekonomske integracije, individualno, i zajedno sa tom regionalnom organizacijom ekonomske integracije, u skladu sa članom 24, ukoliko ne uspiju da ostvare ukupni kombinirani nivo smanjenja emisija, biti odgovorna za svoj sopstveni nivo emisija, koji je objavljen saglasno ovom članu.

Član 5.

1. Svaka Strana navedena u Aneksu I ustanovit će, najkasnije godinu dana prije početka prvog obavezujućeg perioda, nacionalni sistem za procjenu antropogenih emisija iz izvora i odstranjenih količina iz atmosfere putem ponora svih plinova staklene bašte koji nisu obuhvaćeni Montrealskim protokolom. Uputstva za takve nacionalne sisteme, koji će uključiti metodologije naznačene u paragrafu 2. koji slijedi, bit će usvojena na Konferenciji Strana, koja predstavlja sastanak Strana ovog Protokola na prvoj sjednici.
2. Za procjenu antropogenih emisija iz izvora i odstranjenih količina iz atmosfere putem ponora svih plinova staklene bašte koji nisu obuhvaćeni Montrealskim protokolom, koristit će se metodologije usvojene od strane Međuvladinog panela za promjenu klime i prihvaćene na trećem zasjedanju Konferencije Strana. Tamo gdje se ove metodologije ne koriste, bit će napravljene odgovarajuće modifikacije metodologija prihvaćenih na Konferenciji Strana koja je istovremeno i sastanak strana ovog Protokola na prvoj sjednici. Na osnovu rada, *inter alia*, Međuvladinog panela za promjenu klime

organization shall only apply for the purposes of those commitments under Article 3 that are adopted subsequent to that alteration.

5. In the event of failure by the Parties to such an agreement to achieve their total combined level of emission reductions, each Party to that agreement shall be responsible for its own level of emissions set out in the agreement.
6. If Parties acting jointly do so in the framework of, and together with, a regional economic integration organization which is itself a Party to this Protocol, each member State of that regional economic integration organization individually, and together with the regional economic integration organization acting in accordance with Article 24, shall, in the event of failure to achieve the total combined level of emission reductions, be responsible for its level of emissions as notified in accordance with this Article.

Article 5

1. Each Party included in Annex I shall have in place, no later than one year prior to the start of the first commitment period, a national system for the estimation of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol. Guidelines for such national systems, which shall incorporate the methodologies specified in paragraph 2 below, shall be decided upon by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol at its first session.
2. Methodologies for estimating anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol shall be those accepted by the Intergovernmental Panel on Climate Change and agreed upon by the Conference of the Parties at its third session. Where such methodologies are not used, appropriate adjustments shall be applied according to methodologies agreed upon by the Conference of the

i savjeta dobijenih od Pomoćnog savjetodavnog organa za nauku i tehnologiju, Konferencija strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, razmatrat će redovno, i po potrebi, izvršiti reviziju takvih metodologija i modifikacija, uzimajući u obzir svaku relevantnu odluku Konferencije Strana. Svaka revizija metodologija ili modifikacija bit će izvršena isključivo u svrhe utvrđivanja usklađenosti sa obavezama iz člana 3, u bilo kom obavezujućem periodu usvojenom nakon te revizije.

3. Kao potencijal globalnog zagrijavanja koji se koristi za izračunavanje ekvivalenta ugljen-dioksida antropogenih emisija iz izvora i količina odstranjenih iz atmosfere putem ponora, svih plinova staklene bašte koji nisu regulirani Montrealskim protokolom, a navedeni su u Aneksu A, uzet će se onaj koji prihvati Međuvladin panel za promjenu klime, i odobri Konferencija Strana, na 3. zasjedanju. Na osnovu rada, inter alia, Međuvladinog panela za promjenu klime i savjeta dobijenih od Pomoćnog savjetodavnog organa za nauku i tehnologiju, Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, razmatrat će redovno, i po potrebi, izvršiti reviziju potencijala globalnog zagrijavanja svakog od plinova staklene bašte, uzimajući u obzir sve relevantne odluke Konferencije Strana. Svaka revizija potencijala globalnog zagrijavanja bit će primjenljiva samo na obaveze iz člana 3. u pogledu eventualnih obavezujućih perioda usvojenih poslije te revizije.

Član 6.

1. U cilju ispunjenja obaveza iz člana 3, svaka strana navedena u Aneksu I može da prenese, ili da primi od bilo koje druge takve Strane jedinice smanjenja emisija nastale iz projekata namijenjenih u svrhe smanjenja antropogenih emisija iz izvora plinova staklene bašte ili njihovog intenzivnijeg antropogenog odstranjivanja iz atmosfere u ponorima u bilo kojem sektoru privrede, pod uvjetom:
 - a) da svaki takav projekat dobije odobrenje Strana učesnica;

Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol at its first session. Based on the work of, inter alia, the Intergovernmental Panel on Climate Change and advice provided by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall regularly review and, as appropriate, revise such methodologies and adjustments, taking fully into account any relevant decisions by the Conference of the Parties. Any revision to methodologies or adjustments shall be used only for the purposes of ascertaining compliance with commitments under Article 3 in respect of any commitment period adopted subsequent to that revision.

3. The global warming potentials used to calculate the carbon dioxide equivalence of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases listed in Annex A shall be those accepted by the Intergovernmental Panel on Climate Change and agreed upon by the Conference of the Parties at its third session. Based on the work of, inter alia, the Intergovernmental Panel on Climate Change and advice provided by the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall regularly review and, as appropriate, revise the global warming potential of each such greenhouse gas, taking fully into account any relevant decisions by the Conference of the Parties. Any revision to a global warming potential shall apply only to commitments under Article 3 in respect of any commitment period adopted subsequent to that revision.

Article 6

1. For the purpose of meeting its commitments under Article 3, any Party included in Annex I may transfer to, or acquire from, any other such Party emission reduction units resulting from projects aimed at reducing anthropogenic emissions by sources or enhancing anthropogenic removals by sinks of greenhouse gases in any sector of the economy, provided that:

- b) da svaki takav projekat obezbijedi dodatno smanjenje emisija iz izvora, ili povećanje eliminiranja iz atmosfere u ponorima, pored onoga koji se inače može javiti;
 - c) da ne primi bilo kakve jedinice smanjenja emisija koje nisu u skladu sa obavezama iz članova 5. i 7; i
 - d) da prijem jedinica smanjenja emisija bude pridodat domaćim mjerama koje se sprovode u svrhe ispunjenja obaveza iz člana 3.
2. Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola može na svojoj prvoj sednici ili čim to bude ostvarljivo, dalje razraditi uputstva za implementiranje ovog člana, uključujući verificiranje i izradu izvješća.
 3. Članica navedena u Aneksu I može ovlastiti pravna lica da učestvuju, pod njenom odgovornošću, u mjerama za stvaranje, transfer ili prijem jedinica smanjenja emisija u skladu sa ovim članom.
 4. Ako se u skladu sa relevantnim odredbama člana 8, postavi neko pitanje implementiranja zahtjeva naznačenih u ovom članu od strane Članice navedene u Aneksu I, transfer i prijem jedinica smanjenja emisija mogu se nastaviti nakon što je pitanje identificirano, pod uvjetom da Strane ne koriste takvu jedinicu za ispunjenje svojih obaveza iz člana 3. dok ne dođe do usaglašavanja.

Član 7.

1. Svaka Strana navedena u Aneksu I uvrstit će u svoj godišnji katastar antropogenih emisija iz izvora plinova staklene bašte koji nisu obuhvaćeni Montrealskim protokolom i njihovog eliminiranja iz atmosfere u ponorima, a koji se podnosi u skladu sa relevantnim odlukama Konferencije Strana, neophodne dodatne informacije u svrhe usaglašavanja sa članom 3, što je utvrđeno paragrafom 4. koji slijedi.

- a) Any such project has the approval of the Parties involved;
 - b) Any such project provides a reduction in emissions by sources, or an enhancement of removals by sinks, that is additional to any that would otherwise occur;
 - c) It does not acquire any emission reduction units if it is not in compliance with its obligations under Articles 5 and 7; and
 - d) The acquisition of emission reduction units shall be supplemental to domestic actions for the purposes of meeting commitments under Article 3.
2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol may, at its first session or as soon as practicable thereafter, further elaborate guidelines for the implementation of this Article, including for verification and reporting.
 3. A Party included in Annex I may authorize legal entities to participate, under its responsibility, in actions leading to the generation, transfer or acquisition under this Article of emission reduction units.
 4. If a question of implementation by a Party included in Annex I of the requirements referred to in this Article is identified in accordance with the relevant provisions of Article 8, transfers and acquisitions of emission reduction units may continue to be made after the question has been identified, provided that any such units may not be used by a Party to meet its commitments under Article 3 until any issue of compliance is resolved.

Article 7

1. Each Party included in Annex I shall incorporate in its annual inventory of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, submitted in accordance with the relevant decisions of the Conference of the

2. Svaka Strana navedena u Aneksu I uvrstit će i svoje nacionalno izvješće, koje se podnosi u skladu sa članom 12. Konvencije, dodatne informacije o usaglašenosti sa obavezama iz ovog Protokola, što je utvrđeno paragrafom 4. koji slijedi.
3. Svaka Strana navedena u Aneksu I dostavljat će godišnje informacije naznačene u gore navedenom paragrafu 1, počevši sa prvim katastrofom u okviru Konvencije za prvu godinu obavezujućeg perioda, nakon stupanja na snagu ovog Protokola za tu stranu. Svaka takva Strana dostavit će tražene informacije iz gornjeg paragrafa 2. kao dio prvog nacionalnog izvješća u okviru ove Konvencije, nakon stupanja na snagu ovog Protokola, i nakon usvajanja uputa, kao što stoji u paragrafu 4. koji slijedi. Učestalost naknadnih dostava informacija traženih u ovom članu odredit će Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, uzimajući u obzir raspored dostave nacionalnih izvješća, usvojen od strane Konferencije Strana.
4. Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola usvojiti će na svojoj prvoj sjednici, i kasnije periodično revidirati, uputstva za pripremu informacija koje se traže ovim članom, uzimajući u obzir uputstva za pripremu nacionalnih izvješća Strana navedenih u Aneksu I, a usvojenih od strane Konferencije Strana. Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola također će, prije prvog obavezujućeg perioda, odlučiti o modalitetima izračunavanja dodijeljenih količina.

Član 8.

1. Informacije iz člana 7. koje svaka Strana navedena u Aneksu I dostavi, bit će podvrgnute reviziji od strane tima stručnjaka, shodno relevantnim odlukama Konferencije Strana, a saglasno uputstvima usvojenim u te svrhe od strane Konferencije, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, u skladu

Parties, the necessary supplementary information for the purposes of ensuring compliance with Article 3, to be determined in accordance with paragraph 4 below.

2. Each Party included in Annex I shall incorporate in its national communication, submitted under Article 12 of the Convention, the supplementary information necessary to demonstrate compliance with its commitments under this Protocol, to be determined in accordance with paragraph 4 below.
3. Each Party included in Annex I shall submit the information required under paragraph 1 above annually, beginning with the first inventory due under the Convention for the first year of the commitment period after this Protocol has entered into force for that Party. Each such Party shall submit the information required under paragraph 2 above as part of the first national communication due under the Convention after this Protocol has entered into force for it and after the adoption of guidelines as provided for in paragraph 4 below. The frequency of subsequent submission of information required under this Article shall be determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, taking into account any timetable for the submission of national communications decided upon by the Conference of the Parties.
4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall adopt at its first session, and review periodically thereafter, guidelines for the preparation of the information required under this Article, taking into account guidelines for the preparation of national communications by Parties included in Annex I adopted by the Conference of the Parties. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall also, prior to the first commitment period, decide upon modalities for the accounting of assigned amounts.

sa paragrafom 4. koji slijedi. Informacije koje se dostavljaju pod članom 7., paragraf 1., od strane svake Strane iz Aneksa I, bit će podvrgnute reviziji kao dio godišnje kompilacije i izračunavanja katastarsa emisija i dodijeljenih količina. Osim toga, informacije dostavljene prema članu 7, paragraf 2, od strane svake Strane iz Aneksa I, bit će revidirane kao dio revizije nacionalnih izvješća.

2. Timovima eksperata za reviziju koordinirat će sekretarijat, a sastojat će se od izabranih eksperata među onima koje nominuju Strane Konvencije, i prema potrebi međuvladine organizacije, u skladu sa uputstvima koja u te svrhe donosi Konferencija strana.
3. Proces revizije predstavlja temeljnu i iscrpnu tehničku procjenu svih aspekata implementiranja ovog Protokola od strane neke Strane. Timovi eksperata za reviziju pripremit će i dostaviti izvješće na uvid Konferenciji Strana koja je istovremeno i sastanak Strana ovog Protokola, procjenjujući implementaciju obaveza te Strane i identificirajući sve eventualne probleme, i faktore koji utiču na ispunjenje obaveza. Takva izvješća će onda biti cirkulirana od strane sekretarijata svim Stranama Konvencije. Sekretarijat će navesti pitanja implementiranja navedena u tim izvješćima kao predmet daljeg razmatranja Konferencije Strana koja je u isto vreme sastanak Strana ovog Protokola.
4. Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, usvojit će na prvoj sjednici, i potom periodično revidirati, uputstva za reviziju implementiranja od strane tima stručnjaka za reviziju, uzimajući u obzir relevantne odluke Konferencije Strana.
5. Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola razmotrit će, uz pomoć Savetodavnog tijela za implementiranje, i po potrebi, Pomoćnog savjetodavnog tijela za nauku i tehnologiju sljedeće:
 - a) informacije dostavljene od strane Strana iz člana 7. i izvješća stručnih revizija u vezi s tim; i

Article 8

1. The information submitted under Article 7 by each Party included in Annex I shall be reviewed by expert review teams pursuant to the relevant decisions of the Conference of the Parties and in accordance with guidelines adopted for this purpose by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol under paragraph 4 below. The information submitted under Article 7, paragraph 1, by each Party included in Annex I shall be reviewed as part of the annual compilation and accounting of emissions inventories and assigned amounts. Additionally, the information submitted under Article 7, paragraph 2, by each Party included in Annex I shall be reviewed as part of the review of communications.
2. Expert review teams shall be coordinated by the secretariat and shall be composed of experts selected from those nominated by Parties to the Convention and, as appropriate, by intergovernmental organizations, in accordance with guidance provided for this purpose by the Conference of the Parties.
3. The review process shall provide a thorough and comprehensive technical assessment of all aspects of the implementation by a Party of this Protocol. The expert review teams shall prepare a report to the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, assessing the implementation of the commitments of the Party and identifying any potential problems in, and factors influencing, the fulfilment of commitments. Such reports shall be circulated by the secretariat to all Parties to the Convention. The secretariat shall list those questions of implementation indicated in such reports for further consideration by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.
4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall adopt at its first session, and review periodically thereafter, guidelines for the review of implementation of this Protocol by expert review teams taking into

- b) pitanja implementacije koja sekretarijat navodi u gornjem paragrafu 3, kao i bilo koja pitanja koja pokrenu Strane.
6. Poslije razmatranja informacije iz gore navedenog paragrafa 5, Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, donijet će odluke o svim pitanjima potrebnim za implementiranje ovog Protokola.

Član 9.

1. Konferencija Strana, koja je istovremeno sastanak Strana ovog Protokola izvršit će periodičnu reviziju ovog Protokola uz pomoć najboljih raspoloživih naučnih informacija i procjena o promjeni klime i njenim uticajima, kao i uz pomoć relevantnih tehničkih, društvenih i ekonomskih informacija. Takve revizije bit će koordinirane sa odgovarajućim revizijama u okviru Konvencije, posebno sa revizijama navedenim u članu 4., paragraf 2(d), i u članu 7, paragraf 2(a), Konvencije. Na osnovu tih revizija, Konferencija Strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola preduzet će odgovarajuće mjere.
2. Prva revizija izvršit će se na drugoj sjednici Konferencije Strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola. Dalje revizije uslijedit će u redovnim intervalima i pravovremeno.

Član 10.

Sve Strane, uzimajući u obzir zajedničke ali izdiferencirane odgovornosti i njihove specifične nacionalne i regionalne prioritete razvoja, ciljeve i okolnosti, prihvataju da će, bez uvođenja bilo kakvih novih obaveza za Strane koje nisu obuhvaćene Aneksom I, a potvrđujući postojeće obaveze utvrđene članom 4, paragraf 1, Konvencije, i dalje unapređujući implementiranje tih obaveza u cilju ostvarivanja održivog razvoja, i uzimajući u obzir član 4, paragrafe 3, 5. i 7. Konvencije:

account the relevant decisions of the Conference of the Parties.

5. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, with the assistance of the Subsidiary Body for Implementation and, as appropriate, the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, consider:
- a) The information submitted by Parties under Article 7 and the reports of the expert reviews thereon conducted under this Article; and
- b) Those questions of implementation listed by the secretariat under paragraph 3 above, as well as any questions raised by Parties.
6. Pursuant to its consideration of the information referred to in paragraph 5 above, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall take decisions on any matter required for the implementation of this Protocol.

Article 9

1. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall periodically review this Protocol in the light of the best available scientific information and assessments on climate change and its impacts, as well as relevant technical, social and economic information. Such reviews shall be coordinated with pertinent reviews under the Convention, in particular those required by Article 4, paragraph 2(d), and Article 7, paragraph 2(a), of the Convention. Based on these reviews, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall take appropriate action.
2. The first review shall take place at the second session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. Further reviews shall take place at regular intervals and in a timely manner.

- a) formulirati, tamo gde je to relevantno i u mjeri u kojoj je to moguće, ekonomične, nacionalne, i po potrebi regionalne programe u cilju poboljšanja kvaliteta lokalnih faktora emisije, podatke o aktivnosti i/ili modele koji odražavaju društveno-ekonomske uvjete svake Strane za pripremu i periodično ažuriranje nacionalnih katastarsa antropogenih emisija iz izvora i odstranjivanja iz atmosfere putem ponora svih plinova staklene bašte koji nisu obuhvaćeni Montrealskim protokolom, koristeći uporedive metodologije, koje treba da usvoji Konferencija Strana, a koje su konzistentne sa uputama za nacionalna izvješća, usvojene od strane Konferencije Strana.
- b) Formulirati, sprovesti, objavljivati i redovno ažurirati nacionalne, i tamo gde je to potrebno regionalne programe sa mjerama za ublažavanje promjene klime i mjerama za adekvatno prilagođavanje na promjenu klime:
- i) Takvi programi odnosit će se, između ostalog, na sektore energetike, saobraćaja i industrije kao i poljoprivrede, šumarstva i upravljanje otpadom. Dalje, tehnologije adaptacije i metode za unaprjeđenje prostornog planiranja unaprijedit će adaptaciju na klimatske promjene , i
- ii) Strane uključene u Aneks I podnijet će informacije o aktivnostima u okviru ovog Protokola, uključujući nacionalne programe, u skladu sa uputstvima datim u članu 7, a ostale Strane nastojat će da u svoja nacionalna izvješća uključe, ako je to potrebno, informacije o programima koji sadrže mjere kojima Strane zaista doprinose rješavanju pitanja klimatskih promjena i njihovih štetnih uticaja, uključujući sprječavanje rasta emisija plinova sa efektom staklene bašte, i jačanje odstranjivanja putem ponora,

All Parties, taking into account their common but differentiated responsibilities and their specific national and regional development priorities, objectives and circumstances, without introducing any new commitments for Parties not included in Annex I, but reaffirming existing commitments under Article 4, paragraph 1, of the Convention, and continuing to advance the implementation of these commitments in order to achieve sustainable development, taking into account Article 4, paragraphs 3, 5 and 7, of the Convention, shall:

- a) Formulate, where relevant and to the extent possible, cost-effective national and, where appropriate, regional programmes to improve the quality of local emission factors, activity data and/or models which reflect the socio-economic conditions of each Party for the preparation and periodic updating of national inventories of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of all greenhouse gases not controlled by the Montreal Protocol, using comparable methodologies to be agreed upon by the Conference of the Parties, and consistent with the guidelines for the preparation of national communications adopted by the Conference of the Parties;
- b) Formulate, implement, publish and regularly update national and, where appropriate, regional programmes containing measures to mitigate climate change and measures to facilitate adequate adaptation to climate change:
- i) Such programmes would, inter alia, concern the energy, transport and industry sectors as well as agriculture, forestry and waste management. Furthermore, adaptation technologies and methods for improving spatial planning would improve adaptation to climate change; and

unaprjeđenje kadrovske potencijala i mjere adaptacije.

- c) Sarađivat će u donošenju efikasnih modaliteta u razvoju, primjeni i širenju ekološki neškodljivih tehnologija, znanja, prakse i procedura koje se odnose na promjenu klime, kao i preduzeti sve praktične korake za unaprjeđivanje, olakšavanje i po potrebi finansiranje, transfera pristupa tehnologijama neškodljivim za životnu sredinu, znanju, praksi i proceduri u oblasti promjene klime, naročito u zemljama u razvoju, uključujući formuliranje politike i programa za efikasni transfer tehnologija koje ne ugrožavaju životnu sredinu, koje su javne ili u domenu javnosti, kao i stvaranje uvjeta koji bi omogućavali privatnom sektoru da plasira i obezbijedi pristup tim tehnologijama i njihov transfer;
- d) Sarađivat će u naučnom i tehničkom istraživačkom radu i unaprjeđivati održavanje i razvoj sistema sistematskih osmatranja i razvoja arhiva podataka radi smanjenja nepoznanica vezanih za klimatski sistem, nepovoljne uticaje promjene klime i ekonomske i socijalne posljedice različitih strategija reagiranja; zatim, unaprjeđivat će razvoj i jačanje endogenih kapaciteta i mogućnosti za učestvovanje u međunarodnim i međuvladinim inicijativama, programima i mrežama istraživanja i sistematskih osmatranja, uzimajući u obzir član 5. Konvencije;
- e) Sarađivat će i unaprjeđivati na međunarodnom nivou, koristeći po potrebi, postojeće organe, razvoj i implementiranje programa obrazovanja i obuke uključujući sve intenzivnije jačanje nacionalnih kapaciteta, naročito ljudskih i institucionalnih, i razmjenu stručnih instruktora za obuku iz ove oblasti, posebno za zemlje u razvoju, i omogućiti lakše informiranje javnosti na nacionalnom nivou i njen pristup informacijama o promjeni klime. Treba razraditi prihvatljive uvjete za implementiranje ovih aktivnosti preko relevantnih tijela

ii) Parties included in Annex I shall submit information on action under this Protocol, including national programmes, in accordance with Article 7; and other Parties shall seek to include in their national communications, as appropriate, information on programmes which contain measures that the Party believes contribute to addressing climate change and its adverse impacts, including the abatement of increases in greenhouse gas emissions, and enhancement of and removals by sinks, capacity building and adaptation measures;

- c) Cooperate in the promotion of effective modalities for the development, application and diffusion of, and take all practicable steps to promote, facilitate and finance, as appropriate, the transfer of, or access to, environmentally sound technologies, know-how, practices and processes pertinent to climate change, in particular to developing countries, including the formulation of policies and programmes for the effective transfer of environmentally sound technologies that are publicly owned or in the public domain and the creation of an enabling environment for the private sector, to promote and enhance the transfer of, and access to, environmentally sound technologies;
- d) Cooperate in scientific and technical research and promote the maintenance and the development of systematic observation systems and development of data archives to reduce uncertainties related to the climate system, the adverse impacts of climate change and the economic and social consequences of various response strategies, and promote the development and strengthening of endogenous capacities and capabilities to participate in international and intergovernmental efforts, programmes and networks on research and systematic

Konvencije, pozivajući se na član 6. Konvencije;

- f) Uvrstiti u nacionalna izvješća informacije o programima i aktivnostima shodno ovom članu, a u skladu sa relevantnim odlukama Konferencije Strana; i
- g) Prilikom sprovođenja obaveza iz ovog člana, detaljno razmotriti član 4, paragraf 8, Konvencije.

Član 11.

1. U sprovođenju člana 10, Strane treba da uzmu u obzir odredbe člana 4, paragrafe 4, 5, 7, 8 i 9. Konvencije.
2. U kontekstu implementiranja člana 4, paragraf 1. Konvencije, a u skladu sa odredbama člana 4., paragraf 3, i člana 11. Konvencije, a preko operativnog tijela finansijskog mehanizma Konvencije, razvijene zemlje Članice i druge razvijene Članice navedene u Aneksu II Konvencije će:
 - a) obezbijediti nove dodatne finansijske resurse za podmirivanje svih troškova koje načini zemlja Članica u razvoju sprovodeći postojeće obaveze iz člana 4. paragraf 1(a) Konvencije navedene u članu 10. podparagraf (a); i
 - b) također obezbijediti takve finansijske resurse, uključujući i transfer tehnologija, potrebne zemljama Članicama u razvoju za podmirivanje kompletnih troškova napredovanja implementiranja postojećih obaveza iz člana 4. paragraf 1. Konvencije, koje pokriva član 10, a oko kojih su se složile zemlja Članica u razvoju i međunarodni entitet ili entiteti iz člana 11. Konvencije, a u skladu sa tim članom.

Implementiranje tih postojećih obaveza

observation, taking into account Article 5 of the Convention;

- e) Cooperate in and promote at the international level, and, where appropriate, using existing bodies, the development and implementation of education and training programmes, including the strengthening of national capacity building, in particular human and institutional capacities and the exchange or secondment of personnel to train experts in this field, in particular for developing countries, and facilitate at the national level public awareness of, and public access to information on, climate change. Suitable modalities should be developed to implement these activities through the relevant bodies of the Convention, taking into account Article 6 of the Convention;
- f) Include in their national communications information on programmes and activities undertaken pursuant to this Article in accordance with relevant decisions of the Conference of the Parties; and
- g) Give full consideration, in implementing the commitments under this Article, to Article 4, paragraph 8, of the Convention.

Article 11

1. In the implementation of Article 10, Parties shall take into account the provisions of Article 4, paragraphs 4, 5, 7, 8 and 9, of the Convention.
2. In the context of the implementation of Article 4, paragraph 1, of the Convention, in accordance with the provisions of Article 4, paragraph 3, and Article 11 of the Convention, and through the entity or entities entrusted with the operation of the financial mechanism of the Convention, the developed country Parties and other developed Parties included in Annex II to the Convention shall:
 - a) Provide new and additional financial resources to meet the agreed full

podrazumijevat će potrebu za adekvatnim i predvidljivim fondom i važnost odgovarajuće podjele troškova među razvijenim zemljama Članicama. Pravila finansijskog mehanizma Konvencije u relevantnim odlukama Konferencije Strana, uključujući i ona usvojena prije samog Protokola, primjenit će se kao *mutatis mutandis* na odredbe ovog paragrafa.

3. Razvijena zemlja Članica i druge razvijene Članice iz Aneksa II, Konvencije mogu isto tako obezbijediti, u korist zemalja Članica u razvoju, finansijske resurse za implementiranje člana 10, preko bilateralnih, regionalnih i ostalih multilateralnih kanala.

Član 12.

1. Ovaj član definira mehanizam čistog razvoja.
2. Svrha mehanizma čistog razvoja je da pomogne Članicama koje nisu obuhvaćene Aneksom I u postizanju usklađenog razvoja i doprinošenju krajnjim ciljevima Konvencije, i Članicama navedenim u Aneksu I u ispunjavanju obaveza ograničenja i smanjenja količine emisija saglasno članu 3.
3. U okviru mehanizma čistog razvoja:
 - a) Članice koje nisu obuhvaćene Aneksom I imat će koristi od projektnih aktivnosti koje dovode do certifikovanih smanjenja emisija; i
 - b) Članice iz Aneksa I mogu iskoristiti certifikovana smanjenja emisija koja nastaju kao rezultat projektnih aktivnosti u cilju doprinosa ispunjavanju dijela sopstvenih obaveza ograničenja i smanjenja količina emisija, iz člana 3, kao što je utvrđeno od strane Konferencije Strana koja deluje u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola.
4. Mehanizam čistog razvoja podlozan je svim ovlaštenjima i pravilima Konferencije strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, a nadgledat će ga

costs incurred by developing country Parties in advancing the implementation of existing commitments under Article 4, paragraph 1(a), of the Convention that are covered in Article 10, subparagraph (a); and

- b) Also provide such financial resources, including for the transfer of technology, needed by the developing country Parties to meet the agreed full incremental costs of advancing the implementation of existing commitments under Article 4, paragraph 1, of the Convention that are covered by Article 10 and that are agreed between a developing country Party and the international entity or entities referred to in Article 11 of the Convention, in accordance with that Article.

The implementation of these existing commitments shall take into account the need for adequacy and predictability in the flow of funds and the importance of appropriate burden sharing among developed country Parties. The guidance to the entity or entities entrusted with the operation of the financial mechanism of the Convention in relevant decisions of the Conference of the Parties, including those agreed before the adoption of this Protocol, shall apply *mutatis mutandis* to the provisions of this paragraph.

3. The developed country Parties and other developed Parties in Annex II to the Convention may also provide, and developing country Parties avail themselves of, financial resources for the implementation of Article 10, through bilateral, regional and other multilateral channels.

Article 12

1. A clean development mechanism is hereby defined.
2. The purpose of the clean development mechanism shall be to assist Parties not included in Annex I in achieving sustainable development and in contributing to the ultimate objective of the Convention, and to assist Parties

- izvršno vijeće mehanizma čistog razvoja.
5. Smanjenja emisija nastala kao rezultat svih aktivnosti projekta utvrdit će operativni entiteti koje će odrediti Konferencija strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, a na osnovu:
 - a) Dobrovoljnog učešća, uz odobrenje svake Strane učesnice;
 - b) Realne, izmjerljive i dugoročne koristi u vezi sa ublažavanjem promjene klime; i
 - c) Dodatnih smanjenja emisija, pored onih koje se javljaju u odsustvu certificiranih projektnih aktivnosti.
 6. Mehanizam čistog razvoja doprinijet će rasporedu finansiranja certificiranih projektnih aktivnosti ako je to potrebno.
 7. Konferencija Strana koja deluje u svojstvu sastanka Strana Protokola, na svojoj prvoj sjednici, razradit će modalitete i proceduru, u cilju objezbjeđivanja transparentnosti, efikasnosti i odgovornosti a putem nezavisne revizije i provjere projektnih aktivnosti.
 8. Konferencija Strana koja je istovremeno i sastanak Strana Protokola obezbijedit će da se dio prihoda od utvrđenih projektnih aktivnosti iskoristi za pokrivanje administrativnih troškova, kao i za pomoć Članicama zemljama u razvoju koje su posebno osjetljive na nepovoljne uticaje promjene klime, u podmirivanju troškova prilagođavanja.
 9. Učešće u mehanizmu čistog razvoja, uključujući i aktivnosti iz gore navedenog paragrafa 3 (a), kao i prikupljanje informacija o propisanom smanjenju emisija može podrazumijevati i privatne i/ili javne strukture, i podložno je svakom eventualnom pravilu koje propiše izvršno vijeće tog mehanizma čistog razvoja.
 10. Certificirane emisije smanjenja za period od 2000.godine do početka prvog obavezujućeg perioda mogu se iskoristiti kao podrška obezbjeđivanju ispunjavanja obaveza u prvom obavezujućem periodu.
3. Under the clean development mechanism:
 - a) Parties not included in Annex I will benefit from project activities resulting in certified emission reductions; and
 - b) Parties included in Annex I may use the certified emission reductions accruing from such project activities to contribute to compliance with part of their quantified emission limitation and reduction commitments under Article 3, as determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.
 4. The clean development mechanism shall be subject to the authority and guidance of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol and be supervised by an executive board of the clean development mechanism.
 5. Emission reductions resulting from each project activity shall be certified by operational entities to be designated by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, on the basis of:
 - a) Voluntary participation approved by each Party involved;
 - b) Real, measurable, and long-term benefits related to the mitigation of climate change; and
 - c) Reductions in emissions that are additional to any that would occur in the absence of the certified project activity.
 6. The clean development mechanism shall assist in arranging funding of certified project activities as necessary.
 7. The Conference of the Parties serving as

Član 13.

1. Konferencija Strana, kao najviši organ Konvencije, deluje u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola.
2. Strane Konvencije koje nisu Strane ovog Protokola mogu učestvovati kao posmatrači u radu svake sjednice Konferencije Strana koja deluje u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola. Kada Konferencija Strana služi kao sastanak Strana ovog Protokola, odluke u vezi ovog Protokola donosit će samo Strane ovog Protokola.
3. Kada Konferencija Strana služi kao sastanak Strana ovog Protokola, svaki član Predsedništva Konferencije Strana koji predstavlja neku Stranu Konvencije, ali koja u tom momentu nije Strana ovog Protokola, bit će zamijenjen dodatnim članom koga biraju Strane ovog Protokola među sobom.
4. Konferencija Strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola kontrolirat će redovno implementiranje ovog Protokola i u okviru svog mandata donositi odluke neophodne za efikasnost, te implementiranje. Ona izvršava funkcije koje su joj stavljene u nadležnost ovim Protokolom, i:
 - a) Ocjenjuje, na osnovu svih informacija koje su joj stavljene na raspolaganje u skladu sa odredbama ovog Protokola, tok ostvarivanja ovog Protokola od strane članica i opći efekat mjera preduzetih u skladu sa Protokolom, a posebno ekološke, ekonomske i društvene efekte kao i njihov kumulativni uticaj i stepen napretka u dostizanju cilja Konvencije;
 - b) Periodično razmatra obaveze Strana po ovom Protokolu, sa dužnom pažnjom uvažavajući sve revizije nastale na osnovu člana 4. paragraf 2(d), i člana 7. paragraf 2. Konvencije, u svjetlu ciljeva Konvencije, iskustvo stečeno u toku njenog implementiranja i evoluciju

the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session, elaborate modalities and procedures with the objective of ensuring transparency, efficiency and accountability through independent auditing and verification of project activities.

8. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall ensure that a share of the proceeds from certified project activities is used to cover administrative expenses as well as to assist developing country Parties that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change to meet the costs of adaptation.
9. Participation under the clean development mechanism, including in activities mentioned in paragraph 3(a) above and in the acquisition of certified emission reductions, may involve private and/or public entities, and is to be subject to whatever guidance may be provided by the executive board of the clean development mechanism.
10. Certified emission reductions obtained during the period from the year 2000 up to the beginning of the first commitment period can be used to assist in achieving compliance in the first commitment period.

Article 13

1. The Conference of the Parties, the supreme body of the Convention, shall serve as the meeting of the Parties to this Protocol.
2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by those that are Parties to this Protocol.
3. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, any member of the Bureau of the Conference of the Parties

- naučnog i tehnološkog znanja, i u vezi s tim, razmatra i usvaja redovna izvješća o implementiranju Protokola;
- c) Unapređuje i olakšava razmjenu informacija o mjerama usvojenim od strane Strana za rješavanje pitanja promjene klime i relevantnih uticaja, uzimajući u obzir različite okolnosti, odgovornosti i mogućnosti Strana i njihove odgovarajuće obaveze po ovom Protokolu;
 - d) Obezbeđuje, na zahtev dvije ili više Strana, koordiniranje mjera usvojenih od strane tih Strana za rješavanje pitanja promjene klime i njenih uticaja, uzimajući u obzir različite okolnosti, odgovornosti i mogućnosti Strana i njihove odgovarajuće obaveze po ovom Protokolu;
 - e) Podstiče i usmjerava, u skladu sa ciljevima Konvencije i odredbama ovog Protokola, uzimajući u obzir relevantne odluke Konferencije Strana, razvoj i periodično ažuriranje uporedivih metodologija za efikasno implementiranje ovog Protokola, koje budu odobrene od strane Konferencije Strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola;
 - f) daje preporuke o svemu što je neophodno za implementiranje ovog Protokola;
 - g) preduzima mjere za mobiliziranje dodatnih finansijskih resursa u skladu sa članom 11. paragraf 2;
 - h) osniva takva pomoćna tijela, koja mogu biti neophodna za implementiranje Protokola;
 - i) Traži i koristi, kada je to neophodno, usluge i saradnju kompetentnih međunarodnih organizacija i međuvladinih i nevladinih organa i informacije dobijene od njih; i
 - j) izvršava i druge funkcije koje može zahtijevati implementiranje ovog Protokola, i razmatra sve zadatke koji proističu iz odluka Konferencije
- representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Protocol, shall be replaced by an additional member to be elected by and from amongst the Parties to this Protocol.
4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall keep under regular review the implementation of this Protocol and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote its effective implementation. It shall perform the functions assigned to it by this Protocol and shall:
- a) Assess, on the basis of all information made available to it in accordance with the provisions of this Protocol, the implementation of this Protocol by the Parties, the overall effects of the measures taken pursuant to this Protocol, in particular environmental, economic and social effects as well as their cumulative impacts and the extent to which progress towards the objective of the Convention is being achieved;
 - b) Periodically examine the obligations of the Parties under this Protocol, giving due consideration to any reviews required by Article 4, paragraph 2(d), and Article 7, paragraph 2, of the Convention, in the light of the objective of the Convention, the experience gained in its implementation and the evolution of scientific and technological knowledge, and in this respect consider and adopt regular reports on the implementation of this Protocol;
 - c) Promote and facilitate the exchange of information on measures adopted by the Parties to address climate change and its effects, taking into account the differing circumstances, responsibilities and capabilities of the Parties and their respective commitments under this Protocol;
 - d) Facilitate, at the request of two or more Parties, the coordination of measures adopted by them to address climate change and its effects, taking into account the differing

Strana.

5. Pravila procedure Konferencije Strana i finansijske procedure koje se primjenjuju saglasno Konvenciji, primjenjivat će se *mutatis mutandis* u okviru ovog Protokola, izuzev ako Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana Protokola koncenzusom ne odluči drugačije.
6. Prvu sjednicu Konferencije Strana u svojstvu sastanka Strana Protokola sazvat će sekretarijat vezano za prvu sjednicu Konferencije Strana, predviđenu nakon stupanja na snagu ovog Protokola. Naredne redovne sjednice Konferencije Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola održavat će se svake godine vezano za redovne sjednice Konferencije Strana ukoliko Konferencija Strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola ne odluči drugačije.
7. Vanredne sednice Konferencije Strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola bit će održane u periodu koji odredi Konferencija Strana, ili na pisani zahtev bilo koje Strane, pod uslovom da, u roku od šest mjeseci od zahtjeva koji će sekretarijat cirkulirati Stranama, on bude podržan od strane bar jedne trećine Strana.
8. Ujedinjene nacije, njihove specijalizirane agencije i Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i bilo koja zemlja članica ili posmatrač, koja nije Strana Konvencije, mogu imati predstavnike na sjednici Konferencije Strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, kao posmatrač. Svako tijelo ili agencija, bilo nacionalna ili internacionalna, vladina ili nevladina, kvalificirana za pitanja pokrivena ovim Protokolom, a koja je obavijestila sekretarijat o svojoj želji da bude predstavljena kao posmatrač na sjednici Konferencije Strana u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola, može dobiti dopuštenje ukoliko bar jedna trećina prisutnih Strana ne uloži prigovor. Prihvatanje i učešće posmatrača podložno je pravilima procedure, kako stoji u gore navedenom paragrafu 5.

Član 14.

circumstances, responsibilities and capabilities of the Parties and their respective commitments under this Protocol;

- e) Promote and guide, in accordance with the objective of the Convention and the provisions of this Protocol, and taking fully into account the relevant decisions by the Conference of the Parties, the development and periodic refinement of comparable methodologies for the effective implementation of this Protocol, to be agreed on by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol;
 - f) Make recommendations on any matters necessary for the implementation of this Protocol;
 - g) Seek to mobilize additional financial resources in accordance with Article 11, paragraph 2;
 - h) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of this Protocol;
 - i) Seek and utilize, where appropriate, the services and cooperation of, and information provided by, competent international organizations and intergovernmental and non-governmental bodies; and
 - j) Exercise such other functions as may be required for the implementation of this Protocol, and consider any assignment resulting from a decision by the Conference of the Parties.
5. The rules of procedure of the Conference of the Parties and financial procedures applied under the Convention shall be applied *mutatis mutandis* under this Protocol, except as may be otherwise decided by consensus by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.
 6. The first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be convened

1. Sekretarijat određen članom 8. Konvencije poslužit će kao sekretarijat ovog Protokola.
2. Član 8. paragraf 2. Konvencije, koji se odnosi na funkcije sekretarijata, i član 8. paragraf 3. Konvencije o organizaciji sekretarijata, primjenit će se mutatis mutandis na ovaj Protokol. Sekretarijat će, pored toga, obavljati funkcije koje su mu propisane ovim Protokolom.

Član 15.

1. Pomoćno savjetodavno tijelo za nauku i tehnologiju i Pomoćno tijelo za implementiranje, osnovani saglasno članu 9. i 10. Konvencije, poslužit će respektivno kao Pomoćno savjetodavno tijelo za nauku i tehnologiju i Pomoćno tijelo za implementiranje ovog Protokola. Odredbe koje se odnose na funkcioniranje ova dva tijela u okviru Konvencije primenjuju se mutatis mutandis na ovaj Protokol. Sjednice sastanka Pomoćnog savjetodavnog tijela za nauku i tehnologiju i Pomoćnog tijela za implementiranje ovog Protokola održavat će se u koordinaciji sa sastancima Pomoćnog savjetodavnog tijela za nauku i tehnologiju i Pomoćnog tijela za implementiranje Konvencije.
2. Strane Konvencije koje nisu Strane ovog Protokola mogu učestvovati kao posmatrači u radu svake sjednice pomoćnih tijela. Kada pomoćna tijela služe kao pomoćna tijela ovog Protokola, odluke koje se odnose na ovaj Protokol donose samo one Strane koje su Strane ovog Protokola.
3. Kada pomoćna tijela utvrđena članom 9. i 10. Konvencije vrše svoje funkcije u pogledu pitanja u vezi sa ovim Protokolom, svaki član Biroa tih pomoćnih tijela, koji predstavlja Stranu Konvencije, koja u datom momentu nije Strana ovog Protokola, bit će zamijenjen dodatnim članom koga Strane ovog Protokola biraju među sobom.

by the secretariat in conjunction with the first session of the Conference of the Parties that is scheduled after the date of the entry into force of this Protocol. Subsequent ordinary sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held every year and in conjunction with ordinary sessions of the Conference of the Parties, unless otherwise decided by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

7. Extraordinary sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to the Parties by the secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.
8. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State member thereof or observers thereto not party to the Convention, may be represented at sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol as observers. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, which is qualified in matters covered by this Protocol and which has informed the secretariat of its wish to be represented at a session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol as an observer, may be so admitted unless at least one third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure, as referred to in paragraph 5 above.

Article 14

1. The secretariat established by Article 8 of the Convention shall serve as the secretariat of this Protocol.

Član 16.

Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana Protokola razmotrit će, čim to bude ostvarivo, pitanje primjene multilateralnog konsultativnog procesa na ovaj Protokol, navedenog u članu 13. Konvencije, i modifikacije tog procesa, ako je to potrebno, u svjetlu svih relevantnih odluka koje mogu biti donijete od strane Konferencije Strana. Svaki multilateralni konsultativni proces koji se primijeni na ovaj Protokol će funkcionirati ne prejudicirajući procedure i mehanizme utvrđene saglasno članu 18.

Član 17.

Konferencija strana definirat će relevantne principe, modalitete, pravila i smjernice, posebno za verificiranje, izvještavanje i obračun pri trgovini emisijama. Strane navedene u Aneksu B mogu učestvovati u trgovini emisijama u svrhu ispunjavanja njihovih obaveza iz člana 3. Svaka takva trgovina bit će dopuna domaćim akcijama usmjerenim na postizanje cilja kvantificiranog smanjenja i redukcije emisija i izvršavanje obaveza iz ovog člana.

Član 18.

Konferencija Strana, u svojstvu sastanka Strana Protokola odobrit će na svojoj prvoj sjednici odgovarajuće efikasne procedure i mehanizme utvrđivanja i rješavanja slučajeva nepoštovanja odredbi ovog Protokola, uključujući razradu orijentacione liste posljedica, a uzimajući u obzir uzrok, tip, stepen i učestalost nepoštovanja. Svaka procedura i mehanizmi u okviru ovog člana koji proizvode obavezujuće posljedice bit će usvojeni putem amandmana na ovaj Protokol.

Član 19.

Odredbe člana 14. Konvencije o rješavanju sporova primenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Protokol.

2. Article 8, paragraph 2, of the Convention on the functions of the secretariat, and Article 8, paragraph 3, of the Convention on arrangements made for the functioning of the secretariat, shall apply *mutatis mutandis* to this Protocol. The secretariat shall, in addition, exercise the functions assigned to it under this Protocol.

Article 15

1. The Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation established by Articles 9 and 10 of the Convention shall serve as, respectively, the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of this Protocol. The provisions relating to the functioning of these two bodies under the Convention shall apply *mutatis mutandis* to this Protocol. Sessions of the meetings of the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of this Protocol shall be held in conjunction with the meetings of, respectively, the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of the Convention.
2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any session of the subsidiary bodies. When the subsidiary bodies serve as the subsidiary bodies of this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by those that are Parties to this Protocol.
3. When the subsidiary bodies established by Articles 9 and 10 of the Convention exercise their functions with regard to matters concerning this Protocol, any member of the Bureaux of those subsidiary bodies representing a Party to the Convention but, at that time, not a party to this Protocol, shall be replaced by an additional member to be elected by and from amongst the Parties to this Protocol.

Član 20.

1. Svaka Strana može predložiti amandmane na ovaj Protokol.
2. Amandmani na ovaj Protokol bit će usvojeni na redovnoj sjednici Konferencije Strana, koja služi kao sastanak Strana Protokola. Tekst svakog predloženog amandmana na ovaj Protokol bit će cirkuliran Stranama iz sekretarijata barem šest mjeseci prije sastanka na kojem se predlaže za usvajanje. Sekretarijat će također cirkulirati tekst svakog predloženog amandmana Stranama i potpisnicama Konvencije, i radi informacije, Depozitaru.
3. Strane će učiniti sve moguće napore da postignu konsenzusom sporazum o svakom predloženom amandmanu na ovaj Protokol. Ako se ti naponi završe neuspjehom, pribjeći će se posljednjem sredstvu - amandman će biti usvojen tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih Strana koje glasuju. Sekretarijat će tekst usvojenog amandmana dostaviti Depozitaru, koji će ga onda proslijediti svim Stranama radi prihvatanja.
4. Instrumenti o prihvatanju amandmana deponuju se kod Depozitara. Amandman usvojen u skladu sa gore navedenim paragrafom 3. stupit će na snagu za Strane koje su ga prihvatile 90. dana od dana kada je Depozitar zaprimio instrumente o prihvatanju od najmanje tri četvrtine Strana ovog Protokola.
5. Amandman će stupiti na snagu za bilo koju drugu Stranu 90. dana nakon datuma kada Strana deponuje kod Depozitara svoj instrument o prihvatanju pomenutog amandmana.

Član 21.

1. Aneksi na ovaj Protokol čine njegov sastavni dio, i ukoliko se direktno ne predviđa drugačije, pozivanje na ovaj Protokol predstavlja istovremeno pozivanje na svaki njegov aneks. Svaki

Article 16

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, as soon as practicable, consider the application to this Protocol of, and modify as appropriate, the multilateral consultative process referred to in Article 13 of the Convention, in the light of any relevant decisions that may be taken by the Conference of the Parties. Any multilateral consultative process that may be applied to this Protocol shall operate without prejudice to the procedures and mechanisms established in accordance with Article 18.

Article 17

The Conference of the Parties shall define the relevant principles, modalities, rules and guidelines, in particular for verification, reporting and accountability for emissions trading. The Parties included in Annex B may participate in emissions trading for the purposes of fulfilling their commitments under Article 3. Any such trading shall be supplemental to domestic actions for the purpose of meeting quantified emission limitation and reduction commitments under that Article.

Article 18

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first session, approve appropriate and effective procedures and mechanisms to determine and to address cases of non-compliance with the provisions of this Protocol, including through the development of an indicative list of consequences, taking into account the cause, type, degree and frequency of non-compliance. Any procedures and mechanisms under this Article entailing binding consequences shall be adopted by means of an amendment to this Protocol.

Article 19

The provisions of Article 14 of the Convention on settlement of disputes shall apply mutatis mutandis to this Protocol.

- aneks koji se usvoji nakon stupanja na snagu ovog Protokola bit će sveden na liste, obrasce i drugi materijal opisne prirode, a koji se odnose na naučna, tehnička, proceduralna ili administrativna pitanja.
2. Svaka Strana može dati svoj prijedlog za aneks na ovaj Protokol i može predložiti amandmane na anekse ovog Protokola.
 3. Aneksi na ovaj Protokol i amandmani na anekse ovog Protokola bit će usvojeni na redovnoj sjednici Konferencije Strana, u svojstvu sastanka Strana ovog Protokola. Tekst svakog predloženog aneksa ili amandmana na aneks cirkulirat će se Stranama iz sekretarijata barem šest mjeseci prije sastanka na kojem se predlaže i usvajanje. Sekretarijat će također cirkulirati tekst svakog predloženog aneksa ili amandmana na aneks Stranama i potpisnicima Konvencije, i radi informacije, Depozitaru.
 4. Strane će učiniti sve napore da konzensusom postignu sporazum o svakom predloženom aneksu ili amandmanu na aneks. Ako svi uloženi napori u konzensus budu neuspješni, i nikakav dogovor se ne postigne, aneks ili amandman na aneks bit će usvojeni tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih Strana koje glasuju na sastanku. Usvojeni aneks ili amandman na aneks bit će cirkuliran iz sekretarijata Depozitaru, koji će ga onda dostaviti svim Stranama radi prihvaćanja.
 5. Anekse ili amandman na aneks, izuzev Aneksa A ili B, koji se usvoji ili izmijeni u skladu sa gornjim paragrafima 3. i 4., stupit će na snagu za sve Strane ovog Protokola šest mjeseci nakon datuma cirkuliranja saopštenja od strane Depozitara Stranama o prihvaćanju datog aneksa ili amandmana na aneks, sem za one Strane koje su u tom roku pismeno obavijestile Depozitara o neprihvatanju aneksa ili amandmana na aneks. Aneksi ili amandman na aneks stupa na snagu za Strane koje povuku obavijest o neprihvatanju 90. dana od dana kada depozitar zaprimi takvo obavještenje o povlačenju.

Article 20

1. Any Party may propose amendments to this Protocol.
2. Amendments to this Protocol shall be adopted at an ordinary session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. The text of any proposed amendment to this Protocol shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate the text of any proposed amendments to the Parties and signatories to the Convention and, for information, to the Depositary.
3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Protocol by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting. The adopted amendment shall be communicated by the secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for their acceptance.
4. Instruments of acceptance in respect of an amendment shall be deposited with the Depositary. An amendment adopted in accordance with paragraph 3 above shall enter into force for those Parties having accepted it on the ninetieth day after the date of receipt by the Depositary of an instrument of acceptance by at least three fourths of the Parties to this Protocol.
5. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits with the Depositary its instrument of acceptance of the said amendment.

Article 21

1. Annexes to this Protocol shall form an integral part thereof and, unless otherwise expressly provided, a reference to this Protocol constitutes at the same time a reference to any annexes thereto.

6. Ako usvajanje aneksa ili amandmana na aneks podrazumijeva i amandman na ovaj Protokol, taj aneks ili amandman na taj aneks neće stupiti na snagu dok amandman na Protokol ne stupi na snagu.
7. Amandman na Aneks A i B ovog Protokola bit će usvojeni i stupit će na snagu u skladu sa procedurom izloženom u Članu 20, pod uslovom da se svaki amandman na Aneks B usvoji samo uz pismeno odobrenje dotične Strane.

Član 22.

1. Svaka Strana mat će jedan glas, sem u slučaju izloženom u paragrafu 2. koji slijedi.
2. Regionalne organizacije ekonomskog integriranja učestvuju u glasanju po pitanjima koja su u okviru njihove kompetencije, sa brojem glasova jednakim broju država - članica, koje su istovremeno Strane ovog Protokola. Takva organizacija neće ostvariti svoje pravo glasa, ako bilo koja od njenih zemalja Članica ostvari svoje pravo, i obrnuto.

Član 23.

Generalni sekretar Organizacije Ujedinjenih nacija izvršava funkciju Depozitara ovog Protokola.

Član 24.

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje i podliježe ratificiranju, prihvaćanju ili odobrenju od strane država i regionalnih organizacija ekonomskih integracija koje su Strane Konvencije. Bit će otvoren za potpis u Sjedištu Organizacije Ujedinjenih nacija u Njujorku od 16. marta 1998. do 15. marta 1999. godine. Ovaj Protokol bit će otvoren za pristupanje na dan zatvaranja za potpisivanje. Instrumenti ratificiranja, prihvaćanja, odobrenja ili pristupanja bit će deponovani kod

Any annexes adopted after the entry into force of this Protocol shall be restricted to lists, forms and any other material of a descriptive nature that is of a scientific, technical, procedural or administrative character.

2. Any Party may make proposals for an annex to this Protocol and may propose amendments to annexes to this Protocol.
3. Annexes to this Protocol and amendments to annexes to this Protocol shall be adopted at an ordinary session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. The text of any proposed annex or amendment to an annex shall be communicated to the Parties by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate the text of any proposed annex or amendment to an annex to the Parties and signatories to the Convention and, for information, to the Depositary.
4. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed annex or amendment to an annex by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the annex or amendment to an annex shall as a last resort be adopted by a three-fourths majority vote of the Parties present and voting at the meeting. The adopted annex or amendment to an annex shall be communicated by the secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for their acceptance.
5. An annex, or amendment to an annex other than Annex A or B, that has been adopted in accordance with paragraphs 3 and 4 above shall enter into force for all Parties to this Protocol six months after the date of the communication by the Depositary to such Parties of the adoption of the annex or adoption of the amendment to the annex, except for those Parties that have notified the Depositary, in writing, within that period of their non-acceptance of the annex or amendment to the annex. The annex or amendment to an annex shall enter into force for Parties which withdraw their notification of non-acceptance on the

Depozitara.

2. Svaka regionalna organizacija ekonomseke integracije koja postane Strana ovog Protokola, a da pri tome ni jedna od država, njenih članica nije Strana, prihvatit će sve obaveze iz ovog Protokola. U slučaju takve organizacije, čija je jedna ili više država - Članica istovremeno Strana ovog Protokola, ta organizacija i njene države Članice odlučivat će o svojim međusobnim odgovornostima u cilju ispunjavanja obaveza koje su one preuzele u okviru ovog Protokola. U takvim slučajevima, organizacija i njene članice neće biti ovlaštene da istovremeno ostvaruju prava iz ovog Protokola.

3. Svojim instrumentima ratificiranja, prihvaćanja, odobrenja ili stupanja na snagu, regionalne organizacije ekonomske integracije objavit će obim svoje kompetencije u pogledu pitanja kojima se bavi ovaj Protokol. Ove organizacije informirat će također Depozitora, koji će sa svoje strane informirati Strane o svim znatnijim modifikacijama u obimu njihove kompetencije.

Član 25.

1. Ovaj Protokol stupa na snagu 90. dana od datuma kada najmanje 55 Strana Konvencije, uključujući Strane iz Aneksa I čiji ukupni udio iznosi najmanje 55% totalnih emisija ugljen-dioksida Strana obuhvaćenih Aneksom I, za 1990. godinu, deponira svoje instrumente ratificiranja, prihvaćanja, odobrenja ili pristupanja.
2. U svrhe ovog Člana "totalne emisije ugljen-dioksida za 1990.godinu Strana obuhvaćenih Aneksom I" znače količinu koju su Strane obuhvaćene Aneksom I, dostavile na dan ili prije datuma donošenja ovog Protokola u svojim prvim nacionalnim izvješćima, dostavljenim u skladu sa članom 12. Konvencije.

ninetieth day after the date on which withdrawal of such notification has been received by the Depositary.

6. If the adoption of an annex or an amendment to an annex involves an amendment to this Protocol, that annex or amendment to an annex shall not enter into force until such time as the amendment to this Protocol enters into force.
7. Amendments to Annexes A and B to this Protocol shall be adopted and enter into force in accordance with the procedure set out in Article 20, provided that any amendment to Annex B shall be adopted only with the written consent of the Party concerned.

Article 22

1. Each Party shall have one vote, except as provided for in paragraph 2 below.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 23

The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of this Protocol.

Article 24

1. This Protocol shall be open for signature and subject to ratification, acceptance or approval by States and regional economic integration organizations which are Parties to the Convention. It shall be open for signature at United Nations Headquarters in New York from 16 March 1998 to 15 March 1999. This Protocol shall be open for accession from the day after the date on which it is closed for signature. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.

3. Za svaku državu ili regionalnu organizaciju ekonomske integracije koja ratificira, prihvati ili odobri ovaj Protokol ili mu pristupi poslije ispunjavanja uslova za njegovo stupanje na snagu u skladu sa gore navedenim paragrafom 1, ovaj Protokol stupit će na snagu 90. dana nakon datuma deponovanja njenog instrumenata ratificiranja, prihvaćanja, odobrenja ili pristupanja.
4. U svrhe ovog člana, nijedan dokument koji deponuje regionalna organizacija ekonomske integracije neće se računati kao dodatni uz one koje deponuju države - članice organizacije.

Član 26.

Ovaj Protokol se bezrezervno prihvaća.

Član 27.

1. U bilo kom trenutku nakon tri godine od datuma stupanja na snagu ovog Protokola, Strana se može povući iz Protokola pismenom obavijesti upućenim Depozitoru.
2. Svako takvo povlačenje stupit će na snagu nakon godinu dana od dana prijema od strane Depozitora obavještenja o povlačenju, ili u kasnijem roku koji može biti naveden u obavještenju o povlačenju.
3. Svaka Strana koja se povuče iz Konvencije smatrat će se da se povukla također i iz ovog Protokola.

Član 28.

Original ovog Protokola, čiji su prevodi na arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španski potpuno autentični, bit će deponovani kod generalnog sekretara Organizacije Ujedinjenih nacija.

2. Any regional economic integration organization which becomes a Party to this Protocol without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Protocol. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party to this Protocol, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Protocol. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Protocol concurrently.
3. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, regional economic integration organizations shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Protocol. These organizations shall also inform the Depositary, who shall in turn inform the Parties, of any substantial modification in the extent of their competence.

Article 25

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date on which not less than 55 Parties to the Convention, incorporating Parties included in Annex I which accounted in total for at least 55 per cent of the total carbon dioxide emissions for 1990 of the Parties included in Annex I, have deposited their instruments of ratification, acceptance, approval or accession.
2. For the purposes of this Article, "the total carbon dioxide emissions for 1990 of the Parties included in Annex I" means the amount communicated on or before the date of adoption of this Protocol by the Parties included in Annex I in their first national communications submitted in accordance with Article 12 of the Convention.
3. For each State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves this Protocol or accedes thereto after the conditions set out in paragraph 1 above for entry into force have been fulfilled, this Protocol shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit of

SAČINJENO u Kjotou, 11. decembra 1997.godine.

U POTVRDU ČEGA su dole potpisani, uz propisno ovlaštenje za tu svrhu, u naznačenom datumu potpisali ovaj Protokol.

its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

4. For the purposes of this Article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of the organization.

Article 26

No reservations may be made to this Protocol.

Article 27

1. At any time after three years from the date on which this Protocol has entered into force for a Party, that Party may withdraw from this Protocol by giving written notification to the Depositary.
2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year from the date of receipt by the Depositary of the notification of withdrawal, or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.
3. Any Party that withdraws from the Convention shall be considered as also having withdrawn from this Protocol.

Article 28

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

DONE at Kyoto this eleventh day of December one thousand nine hundred and ninety-seven.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have affixed their signatures to this Protocol on the dates indicated.

Aneks A

Plinovi sa efektom staklene bašte

Ugljen-dioksid (CO₂)
 Metan (CH₄)
 Azot-suboksid (N₂O)
 Halogenougljovodonici (HFCs)
 Perfluorougljovodonici (PFCs)
 Sumpor heksafluorid (SF₆)

Sektori/Kategorije izvora i apsorbera

Energija

Sagorjevanje goriva
 Energetske industrije
 Industrijska proizvodnja i
 građevinarstvo
 Saobraćaj
 Ostali sektori
 Ostalo

Fugitivne emisije nastale od goriva

Čvrsta goriva
 Nafta i prirodni plin
 Ostalo

Industrijski procesi

Rudarstvo
 Hemijska industrija
 Metalurgija
 Ostala proizvodnja
 Proizvodnja halogenougljovodonik i
 sumporheksafluorida
 Potrošnja halougljovodonika i sumpor
 heksafluorida
 Ostalo

Upotreba rastvarača i ostalih proizvoda

Poljoprivreda

Korištenje đubriva
 Uzgajanje pirinča
 Poljoprivredna zemljišta
 Kontrolirano paljenje savana
 Sagorjevanje poljoprivrednog otpada
 u poljima
 Ostalo

Otpad

Odlaganje čvrstog otpada na kopnu
 Rukovođenje otpadnim vodama
 Spaljivanje otpada

Ostalo

Annex A

Greenhouse gases

Carbon dioxide (CO₂)
 Methane (CH₄)
 Nitrous oxide (N₂O)
 Hydrofluorocarbons (HFCs)
 Perfluorocarbons (PFCs)
 Sulphur hexafluoride (SF₆)

Sectors/source categories

Energy

Fuel combustion
 Energy industries
 Manufacturing industries and
 construction
 Transport
 Other sectors
 Other

Fugitive emissions from fuels

Solid fuels
 Oil and natural gas
 Other

Industrial processes

Mineral products
 Chemical industry
 Metal production
 Other production
 Production of halocarbons and sulphur
 hexafluoride
 Consumption of halocarbons and
 sulphur hexafluoride
 Other

Solvent and other product use

Agriculture

Enteric fermentation
 Manure management
 Rice cultivation
 Agricultural soils
 Prescribed burning of savannas
 Field burning of agricultural residues

Other

Waste
 Solid waste disposal on land
 Wastewater handling
 Waste incineration

Other

Aneks B		Annex B	
Zamlja	Kvantificirana obaveza ograničenja ili smanjenja količine emisija (procenat od bazne godine ili perioda)	Party	Quantified emission limitation or reduction commitment (percentage of base year or period)
Australija	108	Australia	108
Austrija	92	Austria	92
Belgija	92	Belgium	92
Bugarska*	92	Bulgaria*	92
Kanada	94	Canada	94
Hrvatska*	95	Croatia*	95
Česka Republika*	92	Czech Republic*	92
Danska	92	Denmark	92
Estonija*	92	Estonia*	92
Evropska Unija	92	European Community	92
Finska	92	Finland	92
Francuska	92	France	92
Njemačka	92	Germany	92
Grčka	92	Greece	92
Mađarska*	94	Hungary*	94
Island	110	Iceland	110
Irska	92	Ireland	92
Italija	92	Italy	92
Japan	94	Japan	94
Latvija*	92	Latvia*	92
Lihteštajn	92	Liechtenstein	92
Litvanija*	92	Lithuania*	92
Monako	92	Luxembourg	92
Holandija	92	Monaco	92
Novi Zeland	100	Netherlands	92
Norveška	101	New Zealand	100
Poljska*	94	Norway	101
Portugalija	92	Poland*	94
Rumunija*	92	Portugal	92
Ruska Federacija*	100	Romania*	92
Slovačka*	92	Russian Federation*	100
Slovenija*	92	Slovakia*	92
Španija	92	Slovenia*	92
Švedska	92	Spain	92
Švajcarska	92	Sweden	92
Ukrajina*	100	Switzerland	92
Ujedinjeno kraljevstvo		Ukraine*	100
Velike Britanije i Sjeverna Irska	92	United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	92
Sjedinjene Američke države	93	United States of America	93

* Zemlje koje su u procesu prelaska na tržišnu ekonomiju.

* Countries that are undergoing the process of transition to a market economy.

